

ושמואל אמר: במקדיש תרנגולתו לבדק הבית, ומרדה, וקננה במקום אחר, עסקינן.

ודנה הגמרא: בשלמא שמואל לא אמר כרב, משום דקא מוקים לה איהו אפילו בקדשי בדיק הבית, ובא לחדש שאפילו קדושת דמים פוטרת משילוח משום ש"אתה מצווה להביאו לידי גזבר"⁽⁸⁾.

להוכיח מהמשך התוספתא. וראה הר צבי כאן.

8. בפשטות היה נראה שכוונת הגמרא ששמואל מעדיף להעמיד את המשנה גם בבדיק הבית ולא רק בקדשי מזבח. אך רש"י פירש שחדושו של שמואל הוא שאפילו קדושת דמים פוטרת משילוח כי מצוה להביאה ליד גזבר. והחידוש בכך הוא שאע"פ שיש פדיון לקדושת דמים היא בכלל מצוה להביאה לידי גזבר ואין לחלק בינה לקדושת הגוף לענין פטור משילוח.

והריטב"א כתב שהחידוש הוא כמו שאמרו להלן, שאף על פי שמרדו כל מקום שהם נמצאים, נחשבים ברשות הקדש, ובקובץ הערות [נ"ו] ביאר שאין ההקדש פוקע ממנה משום שלא שייך שתמרוד לצאת מרשות מהקדש כי בכל מקום היא ברשותו. אולם באפיקי ים [ב' ח'] ובקהילות יעקב [מעילה א' סק"ד] כתבו שטעם שמואל הוא משום שנחשב כיאוש ברשות הקדש, ורב חולק משום שנמצאת במקום שאינה משתמרת בו להקדש, ובזה מועיל יאוש אף אם נחשב כרשות הקדש.

ב. הרמב"ם בפירושו המשנה כתב שהמשנה עוסקת במקדיש עוף לבדיק הבית, ותמוה שהרי גם לשמואל אין הכוונה דוקא לבדה"ב אלא אפילו לבדה"ב, וכמו שהוכיחו תוס' [קלח: ד"ה יצא] שמשנתנו עוסקת גם בקדשי מזבח לכולי

וכיון שכבר התחייב על האם בשילוח, ואינו נפטר ממנו בהקדשה, שבה הקושיא באיזה אופן מדובר במשנתנו.

רב אמר: במקדיש פירות [גוזלות] שובכו לצורך מזבח, לעולת נדבה. ואחר כך, כשגדלו אותן גוזלות, מרדו, ויצאו וקננו במקום אחר. שמעתה לאו מזומן הן. ובחולין ככהאי גוונא הוי מיחייב בשילוח, אבל משום דמוקדשין נינהו, פטור.

שחיבו חל בשחיטה, ואין ההקדש מעכב את כיסוי הדם, אך בשילוח הקן אף שהתחייב בו קודם ההקדש, הרי בעת מעשה השילוח אינו יכול לשלח כי צריך להביאה לגזבר.

ותירץ שאין הקדש פטור מסברא, כי גם בהקדש נוהג מצוות, אלא שהתמעט מקרא, ובאה הגמרא להוכיח שהמיעוט הוא על הקדש בשעת חלות חיוב השלוח, ולא באופן שההקדש חל רק בשעת מעשה השילוח. [וראה לעיל קלה. הערה 13 בשם המרדכי שאין הקדש חייב במצוות, ובשו"ת אור גדול החדשות, ה, האריך לבאר את סוגיין לשיטתו].

אולם עדיין הוקשה לו שהרי בכיסוי הדם אין לנו אחר השחיטה עסק עם הבשר אלא עם הדם, והוא לא הוקדש, ומה הדמיון לשילוח הקן שהעוף עצמו הוקדש ובשעת שילוח אינו בר חיובא. ולפיכך העמיד את הברייתא של כיסוי הדם באופן שהקדישה מיד אחר ששחטה קודם שיצא דמה, וחל ההקדש על הדם, ובכל זאת חייב בכיסויו כי כבר חל החיוב הכיסוי בשחיטה קודם שהקדיש הדם, ואינו פוקע בהקדש.

וראה ברמב"ם [פי"ד משחיטה ה"ג] שכתב הקדישן או שהקדיש את הדם חייב לכסות, והראה הכסף משנה שדין "הקדיש את הדם" מקורו בתוספתא, והחידוש בכך שיכול לכסותו אף שמאבד דם הקדש, ושמא כוונת הגמרא